

zeti ünnepén Cseh-
t csapatát 4:3 (2:0)
t mért Jugoszlávia
ára. Tegnap délután
keretében találkozott
ákia és Jugoszlávia vá-
ta. A nemzetközi vá-
mindvégig igalmas,
tott, különösen a má-
kor 2:0 arányú félidő-
rmadik gólt is megszere-
ny látszott, hogy a
róialis vereséget szen-
y válogatott ekkor erős-
rült is kiegyenlíteni és
vitessá tenni Cseh-
A cseheknek közvet-
előtt sikerül azonban
ehistósítani a győzel-
mény 4:3 Csehszlovákia
huszezer főnyi közön-

eredmények. Slavia-
(1:1). Bohemians-Ce-
(1:1), Tepliczer FK-CAFK
szágos amatőr bajnok-
nyerte meg 7:5 (4:3)
colin ellen.

A jelenlegi állása
je legutóbbi nemzet-
az Európa-Kupa ál-
Első helyen állanak
közéssel és egyenlő 10
lovákia és Ausztria,
Magyarország, ahinek
mértéke van és 9
d Olaszország ugyan-
és 9 ponttal, végül
e áll 8 mérközéssel

ígérkezik a Hag-
yversenye. Novem-
A Haggióbor az idei
A verseny, amelynek
nyik előző számunkban
tör csapatverseny lesz
részére. A verseny,
még vívőszázon elején
tet fog nyújtani, mert
ok a legszorgalmasabb
k Schenker mester ve-

defések

MINDENNAP ír-
sen fejt köser tehen és
bivalytej, tejszin, tejföl,
vaj és túró kapható
Schwarz Ignacnál.
Str. Iuliu Maniu volt
(Szentgyház-u) 24.

ÉKSZERESZ szak-
mában felszabadult fiatal
segéd állást keres.
Vidékre is elmegy. Cím
a kiadóban.

A „ZSIDÓNÓ” zong-
gora partitúrája jutá-
nyos áron előadó. Cím
a kiadóban.

KÜLÖNBEJÁRATU
uccai butorozott szoba
2-3 fiatal embernek
november elsejére eset-
leg ellátással kiadó.
Rudolf-ut 54.

MOLNÁR Ferenc
legújabb nagy-sikerű
szindarabja: E G Y,
K E T T O kapható
az „Uj Kelet” könyv-
osztályában. Ára 122
lej.

KEPZETT nevelő-
nő román, német
nyelvismerettel, zong-
goratudással keresek.
Ajánlatok Hitler Jó-
zseféhez Oradea, Poe-
tutai Goga 7. intézendős.

tek !!!
ÉR 14.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Koiozsváron hirdetések

Rudolf Mosse
S. A.

Str. Reg. Maria No. 36 Tel. 4-11

és a

Lloyd Express

Str. Geln. No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Miért kell adócsalókat nevelni?

Amikor Madgearu két nappal ezelőtt beült Popovici Mihály üresen hagyott örökébe a pénzügyminisztérium bárszónyéjébe, a minisztérium főtisztviselői előtt kifejtette a kormány szempontjait a jövő évi költségvetéssel szemben.

„A jövő évi költségvetésnek — mondotta az új pénzügyminiszter — reálisnak kell lennie. Ez lesz Románia első reális költségvetése tiz esztendő óta”. Mondott még az új pénzügyminiszter egyebet is. Hogy nagy gonddal kell felkészülni az új költségvetés megalkotásánál, szigorú revízió alá kell venni az állami kiadásokat, mert a büdzsét a jelenlegi taxák és adók nivójának szemlélőtt tartásával kell megteremteni. Ez a mondat nem csak azt jelenti, hogy a kormány a közeljövőben nem készül az adók és az illetékek emelésére, de azt is jelenti, hogy azok leszállításán sem tőri a fejét. És épen ez az, ami bennünket az új költségvetés megalkotásánál gondolkodóba ejt.

Reális költségvetés? Nagyon szép mondat. De ha Madgearu miniszter szempontjai maradék nélkül érvényesülni fognak, nagyon keserves mondat lesz belőle. Mit jelent voltaképpen, hogy reális költségvetés? Azt, hogy teljesen bizonyos bevétel és teljesen bizonyos kiadás tételekkel kíván operálni a kormány. Elég baj, hogy tiz éven keresztül fiktív tételekkel operáltak az egymást követő pénzügyminiszterek és ilyen formán feleslegesen helyett fanatikus méreteket termeltek az egyre nagyobb deficiteket. A reális költségvetés azonban nem csak azt jelenti, hogy a költségvetés mindkét oldalán teljesen bizonyos tételek szerepeljenek, de azt is, hogy ezek a tételek minden szempontból tényleg reálisak legyenek. Egy olyan országban, amely lakosságának csaknem kilencven százalékát földművelők teszik, teljességgel lehetetlen az adózásnak ezt a rendszerét tovább folytatni. A lakosság óriási többsége a földművelők, egyetlenegy adómentet fizetnek, a földtulajdon után járó elemi adót, amely globálisan van megállapítva és meglehetősen redukált összegben. Ezenkívül csak egy-némely indirekt adókat fizetnek, a különböző fogyasztási cikkek után.

Ezzel szemben a városi lakosság, amely az adóterhek aránytalan többségét viseli, különböző globális, mellék, forgalmi, luxus és más száféle adómentet fizet, olyan kulcs szerint, hogy a kereskedelem és az ipar képtelen volna megélni adócsalás nélkül. Meg kell ezt egyszer nyilatn mondani, szemtől-szembe. Mindenki tudja, senki előtt nem titok, csak hivatalosan senki sem beszél róla, hogy a jelenlegi adózási szisztéma mellett az adócsalás a legelemibb önfentartási ösztönéből fakad. Reális büdzsét teremtési azonban, anélkül, hogy ezt a szerencsétlen helyzetet, amely végzetesen magában hordja a korrupció csiráját, meg ne szüntessék, teljességgel lehetetlen.

Itt csak két megoldási lehetőség kínálkozik. Az első mód arányosan emelni a falusi lakosság adóját olyan mértékben, hogy a városi lakosság adóját a tényleges maximális lehetőségekig csökkenteni lehessen. Alaposan meg kell vizsgálni, vajjon a falusi lakosság teherbíróképesége tényleg nem bir el több megterhelést, vagy pusztán politikum és választási érdek diktálta az eddigi adókulcsot. Ha azonban a földművelő rétegekre tényleg nem lehet több adóterhet róni, anélkül, hogy a mezőgazdaság egzisztenciáját ne veszélyeztessék, akkor nincsen más hátra, mint az állami kiadásokat szisztematikusan, céltu-

datosan és minden áldozat árán csökkenteni, egészen addig, míg a falusi és a városi rétegek adóviselésének aránya meg-

felelő módon nivelálódik. A jelenlegi benyúlódott és óriási százalékokban kifejezett adókulcsokat az állami kiadások csökken-

tésének az árán is redukálni kell, ha az állam becsületese adófizetőket akar nevelni, nem pedig adócsalókat.

Daladier visszaadta megbízatását a köztársasági elnöknek

Clementel szenátor kapott megbízást az új francia kormány megalakítására

A szociálisták állásfoglalása és Briand aknamunkája gáncsolták el Daladier kormányalakítási akcióját Ujra kaotikus a helyzet a francia belpolitikában

Páris, október 30. A francia kormányválság a szociáldemokraták nagytanácsának ismeretes határozatával, mely szerint a párt vezetési nem vállalhatnak tárcát polgári kabinetben, új és meglepő fordulatot hozott. Daladier, nyilván a szociálisták határozatára, visszaadta megbízatását Doumergue elnöknek, aki Clementel szenátort bízta meg az új kormány megalakításának ezuttal nehéz feladatával.

A szociálista nagytanács határozatával a párt parlamenti frakciója élesen szembe helyezkedett, miért ebben a kérdésben az utolsó szó még nem hangzott el. A frakció országos kongresszus összehívását követeli, hogy ebben az ügyben végleges döntést lehessen hozni. A jelek szerint a szociálisták ellenszenvé főleg Briand ellen irányul, aki ismert kétkulcsos taktikájával Daladier ellenszenvét is kiérdemelte, sőt megbízatása visszavonásában is Briand egyik nyilatkozatának volt nagy része.

A helyzet még mindig kaotikus. Hogy Clementel szenátor milyen pártokra akar rámaszkolni kormány megalakítása körül, ma még nem világos, nem tisztázott. Erre vonatkozólag még részletes jelentésekre kell várnunk. Jellemző a helyzet kaotikus voltára, hogy a korábbi jelentések még újabb Briand-és Poincaré-kísérletekről számolnak be, melyeket azonban Clementel megbízatása egyelőre kizárólagosnak.

A francia kormányválság újabb fordulatáiról a következő tudósítások számolnak be:

Daladier visszaadja megbízatását

Páris, okt. 30. A szociálista országos tanács szavazását heves vita előzte meg, amelyben Paul Boncour a Daladier-kormányban való részvétel mellett, Leon Blum és Fanret a részvétel ellen mondtak beszédeket. A részvétel ellenzői azzal érveltek,

hogy Briand közreműködése a kormányban folytatását jelentené annak a politikának, amely megtagadja a kegyelmet a politikai eliteltéktől. Ilyen kormányban való részvétele a szociálistapárt kettészakadására és tekintélyének alászállására vezetne. A szavazás eredményét általános izgalom közepette hirdették ki.

Daladier számára a szociáldemokratapárt nagytanácsának határozata után immár csak két lehetőség kínálkozott. Megkísérelhetette volna esetleg a középpártokkal való kollaborációt, vagy pedig vissza kellett adnia a kabinetalakítási megbízatást az elnöknek.

Éjfélkor Daladier meg is jelent a köztársaság elnökénél, majd utána nyilatkozatot juttatott el a sajtóhoz. A nyilatkozatban Daladier megállapítja, hogy megbízatását lejártnak tekinti.

A Briand által a késő esti órákban ajánlott jobboldali megoldási lehetőséget nem fogadhatja el, ugyisintén azokat a bizonyos oldalról támasztott politikai feltételeket sem, amelyeket pártja többsége is elfogadhatatlannak ítél. Daladier álláspontja Herriot és Malvyval folytatott megbeszélései után alakult ki.

A szociálisták parlamenti frakciója megfélebbezi a nagytanács döntését

Páris, október 30. A kamara szociáldemokrata frakciójának ma esti ülésén 49 szavazattal 11 ellenében elfogadtak egy

Briand jobboldali orientációt ajánlott...

Páris, október 30. A déli lapok rámutatnak arra, hogy Daladier ingadozó magatartást tanúsított attól a pillanattól fogva, hogy tudomására jutott a szociáldemokraták nagytanácsának döntése. Ezt a magatartást Daladiernek a lapokhoz eljuttott nyilatkozata csak részben magyarázza meg.

Ebben a pillanatban Daladier azt hangsúlyozta, hogy felkereste Briand-t hogy vele az új helyzetet megtárgyalja.

Kifejtette a volt miniszterelnöknek, hogy továbbra is az a törekvése, hogy baloldali kormányt hozzon létre még abban az esetben is, ha előre is tudja, hogy kamarai leszavaztatás veszélyének teszi ki magát és kormányát.

Felkereste Briand-t, hogy a törekvésében is támogassa őt. Hangzottatta még Briand előtt, hogy a jobboldali alakulás esetleges kisebbségben maradása szintén hozzá fog járulni a helyzet tisztázásához s már ezért is érdemes megpróbálkozni vele. A volt miniszterelnök e terz helyett jobboldali orientációt ajánlott, a radikálisok elnökének, mire a deszignált miniszterelnök a köztársasági elnökhöz ment referálni.

Az Elyse palotából távozása után hozták tudomására Briandnak a Havas távirati iroda tudósítója előtt tett azon nyilatkozatát, mely szerint a volt miniszterelnök Daladiernak jobboldali orientációt ajánlott.

Ezt Daladier személye ellen irányuló támadásnak érezte s ekkor határozta el magát arra, hogy a további kísérletezé-

javaslatot, amelyben a parlamenti frakció sejnálkozásának ad kifejezést az országos tanács délben hozott határozata felett.

A frakció az országos tanács állásfoglalását a párt érdekeivel ellentétben állónak minősíti és követeli november huszonötödikére az országos kongresszus összehívását, hogy a kongresszus dönthessen.

Egyhangulag elfogadta a parlamenti frakció azt a javaslatot, amelyben köszönetet szavaznak Daladiernak kormányában részvételére vonatkozólag tett ajánlatáért.

sekről lemondjon s megbízatását az elnöknek visszaadja.

Politikai körökben igen kérdésesnek tartják, hogy Doumergue ujra radikális biz-e meg a válság kibogozásával. Délben ujra Tardieu, illetve Briand koncentrációs kormányát kombinálták.

Briand háromnegyed óra hosszat a köztársasági elnöknel. Utána meghívás folytán Clementel szenátor lépett be a kihallgatási terembe, akit Doumergue meg is bizott a kormányalakítással. Az új deszignált miniszterelnök végleges választ nem adott. Kijelentette, hogy politikai barátaival tanácskozni fog s ezek magatartásától teszi függővé a megbízatás elfogadását.

Clementel Poincaréhoz közelálló politikus, volt pénzügyminiszter, aki egyben az ujjáépítendő területek minisztere is volt.

Az osztrák alkotmányreform vitája a nemzeti tanácsban

Bécs, okt. 30. A nemzeti tanács alkotmányreform-albizottsága tegnap a javaslatnak a szövetségi elnök hatáskörére vonatkozó részét vitatta meg. A szociáldemokrata albizottsági tagok azt követelték, hogy az elnököt két menetben népválasztás jelölje ki, vagy pedig bízzák a választást egy demokratikus szervezetre, de ne a szövetségi gyűlésre. A szociáldemokraták elismerték a kötelező szavazásban való részvételt és az elnök hivataloskodásának 10 éves időtartamát.

SELECT MOZGÓ

Mai kezdettel mutatja be:

A moszkvai kémnő

Pompás rendezésű drámát, mely a legendás D'Eon márkli kalandjait tárja a néző elé. Főszerepekben: Liane Haid, Eszterházy Ágnes és Fritz Kortner (Németország Janningsa)

Monopol Emericus - film

Bukaresti beszélgetés Quidde professzorral, a béke-Nobeldíj nyertesével

Három francia és egy zsidó békeapostol beszél az Új Keletnek

a világbéke új lehetőségéről, az athéni békekongresszusról és az optimizmus jogosságáról
Fernandez Corcos a zsidóság és a világbéke viszonyáról

Bucuresti-Bukarest, okt. 30. (Az Új Kelet tudósítójától.) Akivel szemben állok, egy szürkeszakállú ur: La Fontaine szenátor, a belga szenátus alelnöke és a Bureau Internationale de la Paix (Nemzetközi Békéhvatal elnöke). Mint a béke-hivatal elnöke, nem is tetek fel más kérdést, mint a következőt:

— Hát valóban azt hiszi szenátor ur, hogy szavakkal és újságikkal meg fog lehetni akadályozni a legközelebbi háborút?

A szenátor végig simítja szürke szakállát és némi habozással, mely talán kételkedésének jele, válaszol:

— Igen, — hiszem, ha sikerül majd programunkat megvalósítani... Ha minden államban megfelelő számú hívet tudunk toborozni... Ha...

Csupa ha, mintha ez a „ha” volna az európai csupa „ha” békekilatások legreálisabb fokmérője. La Fontaine ur talán komolyan is hisz a béke lehetőségében, harcol is érte becsülettel, tisztán meggyőződéssel, de azért minden szavából kiérzik az erőtlenség és bizonytalanság.

A belga szenátus alelnöke, aki szemben áll velem s aki bizonytalanságával mintegy az európai békemozgalom erőtlenségét szimbolizálja, — most érkezett vissza az athéni békekongresszusról, amely ebben a minőségben első volt a világháború után. 1907-ben egy Suter Berta nevű bárónő hatalmas vagyonát hagyta arra a célra, hogy általa megszervezzék a világbéke első intézményét. Ennek az alapítványnak volt köszönhető, hogy Hágában felállították a nemzetközi békepalotát.

Azonban...

A Békepalota megvolt, sőt már jó néhány éve állott Hágában, amikor 1914 nyarán kitört a világháború — a békepalota ellenére —, sőt a békekongresszusok dacára is. A béke apostolait por-szemként sepegte el a vér és vas tengere. Azóta tizenöt év múlt el s a békeapostolok csak most bujtak elő ondukból, hogy Athénben újra összegyűlekezve, elhatározzák a legközelebbi világháború „el-hárítását”.

Megkérdem La Fontaine urat, hogy az 1914. évi szörnyű kudarc után milyen új eszközökben látják annak a lehetőségét, hogy a legközelebbi világháború kitörését megakadályozzák? A szenátor ur nem jön zavarba, ellenkezőleg, logikusan próbál érvelni:

— A világháború oly hirtelen jött, hogy nem volt időnk gondolkodni, mit is tehetnénk.

Jaurés csak egy volt

Mintegy attól a kaján vágytól vezéreltetve, hogy zavarba hozom La Fontaine urat, megkérdem tőle:

— Jaurés, a francia szocialisták vezérének példáját miért nem tudta követni egyetlen békeapostol sem?

La Fontaine néhány másodpercig hallgat, mélyet sóhajt, majd ezt mondja:

— Jaurés csak egy volt!

— De legalább támogatták őt a békéért való küzdelmében? — kérdezem a szenátor urat.

Jaurés más utakon haladt, mint mi — válaszolja rezignáltan La Fontaine ur — mert ő a békéért való küzdelmével egyidejűleg politikai elveinek diadaláért is harcolt.

Akaratlanul is kiszalad a számon a hivatalos figyelmeztetés, amikor ezeket mondom:

— Sajnos, szenátor ur, a világ összes parlamentjeiben ma is a szocialisták az egyedüliek, akik bent a parlamentben és a parlamenten kívül komolyan harcolnak a békéért. Csak ők követelik a leszerelést és ezideig csak ők harcoltak a hadügyi költségek redukálásért.

La Fontaine ur ideges lesz

Kérdéseim és megjegyzéseim, ugylátszik nem esnek tulságosan jól a hivatásos békeapostolnak. Kissé idegesen fészkelődik a helyén s talán legszívesebben félbesza-

kítaná a beszélgetést, ha újabb kérdésekkel meg nem rohannám:

— Milyen szerződéseket kötöttek meg Önök intervenciójára különböző államok, amelyek a békét biztosíthatnák? Mit tettek Önök az országok közötti határok eltörlése érdekében és milyen szerepük van a Pán-európa mozgalomban?

La Fontaine ur újra megsimogatja a szakállát és tompított hangon válaszol a kényelmetlen kérdésre.

— Csak olyan eszközökkel dolgoztunk a békéért, amilyenek rendelkezésünkre állnak. A mi célunk a békére való nevelés.

A béke Nobel-díjának nyertese közbeszól

E nagyon is stereotip és nagyon is jellemző megnyugtatás után hozzánk érkezik Quidde professzor és dr. Lucien le Foyer ur. Quidde professzor, a béke egyik Nobel-díjának nyertese, aki beszélgetésünkbe a következőképpen szól bele:

— Belgiumban és Angliában sikerült elérnünk, hogy az iskolákba rendszeres tantervként vezették be a békétörténetek tanát. Athénben megtettük a kezdeményező lépéseket a balkáni konföderáció létrehozására, hogy ezzel mindenekelőtt ebben a tűzfészkekben biztosítsuk a békét. Kezdeményeztük az utlevél rendszer megszüntetését, a vámtarifák megváltoztatását, a békeszerető ifjúság megszervezését, hogy ezzel a mindig sötét jelszavak mögé buvó reakciók befolyását gyöngítsük. Az ifjúságon kívül a sajtó segítségével is számítunk. Meg akarjuk szervezni minden országban a békéért küzdő sajtóbizottságokat, amelynek tagjai tollukkal a béke eszméjéért harcolnának.

Mindezek ellenére...

E valóban lelkes szavak elhangzása után ismét kedvem kerekedett kellemetlen megjegyzéseket tenni:

— Mindezek ellenére, — hangoztatom, — az egész világon új háborúra készülnek. A háborús költségvetések emelésére nemzetközi kölcsönöket folyósítanak. A municiógyárak teljes üzemmel dolgoznak s a revanseszmék egyre jobban hatalmukba kerítik a megtévesztett tömegeket. Hát nem látják uraim, hogy az egész vonalon egy sokkal borzalmasabb világháborúra készülnek?

A válasz ismét a régi:

— Mit tehetünk mi mást, mint amit megteszünk?

La Fontaine ur sóhajt egyet, mire Le Foyer ur, mintegy kinyilatkoztatást, zengi el, pátozzal és lángoló szemekkel a következőt:

— Nekünk optimistáknak kell lennünk. Aki egyszer végig szenvedték a világháború borzalmait, azok velünk vannak.

Az athéni békekongresszus tagjai elmondják még, hogy Romániában a leg-

jobb impressziókat szereztek s hogy a kormány tagjai mind békés emberek, már természetesen abban az értelemben, hogy a szó és a pátozz sem mire sem kötelez. (La Fontaine ur például azt nem tudta meg a kormány tagjaitól, hogy épen most tárgyalnak egy külföldi konzorciummal, mely hadianyagok gyártására adna nagyobb kölcsönt.)

Fernandez Corcos is beszél

Közben a beszélgető csoportunhoz érkezik Fernandez Corcos is, a franciaországi cionista szervezet elnöke, aki szintén tagja a békedelegációknak. Ő is beleszól a vitába s a következőket mondja:

— Az athéni békekongresszus köteleseinek tartotta, hogy legelső sorban a palesztinai mérszárlások ellen emelje fel tiltakozó szavát és a zsidó népet szimpátiájáról biztosítsa.

— Ügyvéd ur milyen minőségben vett részt a kongresszuson? — kérdezem.

— Elsősorban, mint zsidó, azután mint

Egy ismeretlen emberbarát hétszáz ezer lejes alapítványt tett a Halsmann ügy tisztázására

Jakob Wassermann levelének hatalmas visszhangja támadt

Cluj-Kolozsvár, okt. 30. — (Az Új Kelet tudósítójától.) Az Új Kelet kivonatban közölte Jakob Wassermannnak, a nagy német írónak a Salzburgban elítélt Filip Halsmann ügyében írott levelét. Ez a levél legszébb dokumentuma az emberiségnek és igazságosságának. Van egy passzusa a levélnek, amelyben Wassermann, a zsidó szóval meg. Ez a rész így hangzik:

„Egy olyan világban, ahol a piszkos hazudozás a pártok elengedhetetlen eszközévé vált, nem lehet csak döbbenettel beszélni erről az esetről. Elnök ur, én aki ezeket itt írom, zsidó ember vagyok. Soha nem mulasztottam el amikor erre szükség volt, hogy sisakom rostélyát fel ne emeljem. Mindig megmondtam, hogy igenis zsidó vagyok. Most is szabadon állok a hajó hidján a nyitott, erős szélben. Veszedelem pozícióban nem egy érdemes munkát végeztem úgy ezen, mint a tulsó oldalon, különösen akkor, amikor az igazság eszméjének tettem vele szolgálót. Ha önnek most valaki azt fogja mondani: megint látszik, mennyire összetartanak a zsidók! — akkor én nem válaszolhatok erre mással, mint hogy azt mondom: **elég szomorú, hogy ezt csak a zsidók teszik és nem az emberek!** Harmincegy esztendő óta Au-

ember. A mi népünk zászlóhordozója volt mindig és marad a jövőben is a béke eszméjének.

Félig tréfásan, félig komolyan fordulok hozzá:

— Mondja kedves ügyvéd ur, miért csak egy amolyan sóhivatal az Önök béké-kehvatala?

— Nem, — válaszolja határozottan Corcos. — Azonban bármilyen kis mértékben is szolgálja a béke művét, nekünk zsidóknak, ebből a mozgalomból nem szabad hiányoznunk.

„Franciaország édes gyermekeinek tekint bennünket”

Corcos a zsidók romániai helyzete és a cionista mozgalom iránt érdeklődött. Majd ezeket mondja:

— Franciaország édes gyermekeinek tekint bennünket, de senki sem veszi fölünk rossz nyéven, ha közösséget vállalnunk a palesztinai testvéreinkkel is. Sőt ezt kötelességünk is teszük. Hiszen maga Painlevé és Herriot és Demonzie, valamint Charles Cide aktív részt vesznek a cionista mozgalomban. Nálunk az asszimiláció nem ölte ki belőlük a zsidó nemzeti eszmét, a faji ragaszkodást, mint ahogyan ez megtörtént más országokban. A francia zsidó büszke zsidó származására, ami nem zárja ki, hogy hűen ragaszkodjon a francia hazához is, amelynek valósággal dédelgetett gyermeke.

A beszélgetés ezzel véget ért.

Hátszegi Ernő.

sztriában lakom és úgy szeretem ezt az országot, mint a hazámat. Nagyon fáj nekem, hogy ez az ország mindinkább a gyűlölet, az üldözés és az igazságtalanság színhelyévé válik. Én csak egy hang vagyok a sok közül, amely véletlenül önhöz tölül és ezt a hangot immár most felemelem, most, a szükség legmagasabb fokán, mert én és a hozzám hasonlóak, mi nagyon jól felfogtuk a beszéd hiábavalóságát, jóllehet, a hallgatás kényszerűsége lassan felőröl bennünket. Elnök ur, mint ennek az államnak legfőbb tényezője, kérem ön akadályozza meg, minden rendelkezésére álló eszközzel, ezt a példátlan igazságtalanságot és ön ezerszeresen gátolt meg ezzel ezernyi gazságot. Minden jócskekedet mérhetetlen terméket nyitó ösztönt rejt magában. Mi mindnyájan várjuk az ön döntését. Mi, sokan és én.

Lekötelező tisztelettel

Jakob Wassermann.

A levélnek már is erős visszhangja támadt. Az emberiség és az igazságosság érdekében történt apellátá riasztó hatással volt Bécs és Ausztria közvéleményére. A cikk megjelenése után egy magát megnevezni nem akaró férfi jelentkezett a Neue Freie Presse szerkesztőségében és harmincezer sillinget (közel 700 ezer lej) helyezett letétbe. Az összegnek nincs más célja, minthogy lehetővé tegye az igazság kikutatását a Halsmann esetében. Ez az összeg egy uttal arra is szolgál, hogy megindítson egy nagyobb gyűjtési akciót Halsmann ügye tisztázásának javára.

A keleti jóvátételi konferencia elnöksége elementál

Páris, október 30. A keleti jóvátételi konferencia elnöksége kommunikét tett közzé, amelyben leszögezi kívánja, hogy a konferencia sajtótájékoztató irodája és az elnökség a konferencia munkájáról ezidőszerint a sajtó részére közlál nem tett és így az elnökség nem vállal felelősséget azokért a lapokban megjelent közleményekért és a hozzájuk fűzött túlzott következtetésekért, amelyek nem a konferencia köréből származtak.

Közeledik november

20

a zsidó korházsorsjegyek húzásának napja, amikor több mint 2000 nyeremény és közel három millió lei kerül kisorsolásra.

Vett már

zsidó korházsorsjegyet

?

Ha még nem vett siessen, hogy el ne szalassza szerencséjét.

Egy sorsjegy ára 100 lej

Kapható minden trafikban, jobb üzletben, bankban és ügynököknél.

ZSIDÓ

A kolozsvári

A nemrég lezaj események külön Balfour-deklaráció dóság az évforduló hogy a Balfour-de gainak való törh s a mandátumna teljesítése iránti mában kifejezést

A kolozsvári he este 9 órakor az termében rendezi melynek szónokai Dr. Ottó Abeles l. Az ünnepély ir és tapasztalható imponzans részvéte

A szatmári Cs Szimchat-Tora-i Szimchat-Tora dé rült ünnepélyt re és Cöirot Mizracl csoport klubhelyis számos vendég is igen kellemes örö le. A vig traktál szerezték, melyek is szolgáltak. El a Cöire Mizrachl dégeket, majd Dr. nívós és tartalmas intézett az ifju M Mózes tartott ig helyi nagy Mizra szóltat még Lázár Arnold, az Új Ke héberül és magya egyike méltatta a ségét a Mizrachl Tora, a föld és a programját írta maradtak együtt lóban vidám és ha gulatban eltöltött vel távoztak.

Egy erdélyi z kere Bukaresibe karánesebi neolog kere volt Bukares folyamán. Miután lomban ritka felké a nagyünnepi iste Rádió igazgatóság templomi koncert n és igen tehetséges felült tudott eleget

Sómér táncdél talságnak még élé ben azok a kellem dezett táncdélután szolván nélkülözhe kat ötletességükne hangulatu atmoszf ezért őszinte és m ki mindenki ben a nokság intézkedé ber 10-én, délután minden mulatni v urnak a K. A. C. ahol kellemesl k ben lesz része.

A Mizrahi ifj turmozgalma. A sági csoportok ez dioséretes kulturm kor alakították m menyezésére az „Zust, amely felac péntek este ismer ben tartott előadá egyre népszerűbb Zwi Levanon fogj adással, amelynek mine évvel ezeltt Eljahu rabbi a fog értekezni. Az sos ifjuság körébe vánult meg. Az el kor kezdődik a S Pop 10.) helyiségé sen lát a vezetősé

Nagyon f

HOT

Bucure

Renoválva, minden

téssel felszerelve. S

kaphatók. Villamos

ból megközelíthető

rés

ZSIDÓ KÖZÉLET

A kolozsvári Balfour-ünnepély

A nemrég lezajlott palesztinai szomorú események különös aktualitást adnak a Balfour-deklaráció évfordulójának. A zsidóság az évfordulót fogja felhasználni arra, hogy a Balfour-deklarációban elismert jogainak való törhetetlen ragaszkodásának s a mandátumnak Anglia részéről való teljesítése iránti követelésének méltó formában kifejezést adjon.

A kolozsvári helyicsoport november 2-án este 9 órákor az unitárius kollégium dísztermében rendezti meg a Balfour-ünnepélyt, melynek szónokai Dr. Hamburg József és Dr. Ottó Abeles lesznek.

Az ünnepély iránt máris nagy érdeklődés tapasztalható s azon a zsidó tömegek impozáns részvétele várható.

A szatmári Cöire és Cöirot Mizrachi Szimchat-Tora-ünnepélye.

Vasárnap, Szimchat-Tora délutánján egy igen sikeres ünnepélyt rendezett a szatmári Cöire és Cöirot Mizrachi együttesen, a helyi csoport klubhelyiségében. Az ünnepélyen számos vendég is volt jelen. Ez a délután igen kellemes örömteli hangulatban folyt le. A vig traktálásokat szónoklatok fűszerezték, melyek egyben propaganda célt is szolgáltak. Elsőnek Grünles József, a Cöire Mizrachi elnöke üdvözölte a vendégeket, majd Dr. Klein Ernő egy fölöttébb érdekes és tartalmas német nyelvű beszédet intézett az ifju Mizrachihoz. Utána Klein Mózes tartott igen lelkes beszédet, a helyi nagy Mizrachi képviselőtében felszólalt még Lázár Sándor, valamint Izsák Arnold, az Uj Kelet munkatársa beszélt héberül és magyarul. A szónokok mind-egyike méltatta a Szimchat-Tora jelentőségét a Mizrachi szempontjából, amely a Tora, a föld és a nép elválaszthatatlan programját írta zászlajára. Késő estig maradtak együtt a vendégek és egy valóban vidám és hamisíthatatlan zsidó hangulatban eltöltött Szimchat-Tora emlékével távoztak.

Egy erdélyi zsidó kántor nagy sikere Bukarestben. Hoffmann Adolf volt karánsebesi neolog főzántornak szép sikere volt Bukarestben a nagy ünnepek folyamán. Miután az egyik nagy templomban ritka felkészültséggel tartotta meg a nagyjünnepi istentiszteleteket, a fővárosi Rádió igazgatósága meghívta egy zsidó templomi koncert megrendezésére. A fiatal és igen tehetséges főzántor várakozáson felül tudott eleget tenni a meghívásnak.

Sómér táncdelután. A kolozsvári fiatalok még élénken élnek emlékeztében azok a kellemes és kitünően megrendezett táncdelutánok, melyek már ugyancsak nékülözhetetlené tették magukat ötletességüknél és izgató vérgig sóméri hangulatu atmoszférájuknál fogva. Epen ezért ószinte és meleg érdeklődést váltott ki mindenkiben a kitünő sómérparancsnokság intézkedése, mely szerint november 10-én, délután 4 órától késő éjjelig minden mulatni vágyó ifju hölgynek és urnak a K. A. C. Klubban van a helye, ahol kellemesebb kellemesebb meglepetésben lesz része.

A Mizrachi ifjusági csoportok kulturmozgalma. A kolozsvári Mizrachi ifjusági csoportok ezidén folytatni kívánják dícséretes kulturális munkájukat. Tavaly ilyenkor alakították meg Zwi Levanon kezdeményezésére az „Oneg Sabbat“ nevű kurzust, amely feladatát tűzte ki minden péntek este ismeretterjesztő, zsidó szellemben tartott előadások megtartását. Ezt az egyre népszerűbbé vált kurzust ezidén Zwi Levanon fogja megnyitni jiddis előadással, amelynek címe: „Palesztina harminc évvel ezelőtt és most.“ Ugyanakkor Eliahu rabbi a tóra örököseivel fog értekezni. Az előadások iránt a vallásos ifjuság körében nagy érdeklődés nyilvánult meg. Az előadások péntek este 8 órakor kezdődik a Szövetség (Str. Baron L. Pop 10.) helyiségében. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

Nagyon fontos!

HOTEL CARPATI București, Piața Amzel

Renoválva, minden komforttal, központi fűtéssel felszerelve. Szobák jutányos áron kaphatók. Villamos megálló bármely irányból megközelíthető. Utazók kedvezményben részesülnek.

Megnyílt az angol parlament mindkétháza

A munkáspárti képviselők vörös szegfüvel jelentek meg az üléssteremben. Henderson megvédte az orosz-angol szerződést. Thomas a jövő héten terjeszti be a bányamunkaidő lezártásáról szóló javaslatot

A palesztinai haderő elegendő minden zavargás elfojtására

London, október 30. A törvényhozás mindkét háza összeült a szünet utáni első ülésekre. Az alsóházban a munkáspárti képviselők vörös szegfüvel élénkséget vittek bele a zsúfolt kormánypárti padokba. Snowden helyettes miniszterelnököt pártja nagy ovációkkal fogadta. Thomas főpecsétör a jövő hétre ígérte be javaslatát a bányamunkaidő szabályozásáról és a munkanélküliség enyhítését célzó kormányintézkedésekről. Henderson a hozzáintézet interpellációkra szintén azt a bejelentést tette, hogy egyik legközelebbi ülésen előterjeszti az október 3-án készült orosz-angol jegyzőkönyvet, melynek törvényhozási jóváhagyása után felveszik a diplomáciai viszonyt s tovább tárgyalnak a még függőben lévő kérdésekről.

London, október 30. Az angol képviselőház tegnap délutáni ülésen válaszolt Lunn gyarmatügyi államtitkár egy munkáspárti képviselőnek a palesztinai helyzettel kapcsolatos interpellációjára. Az államtitkár kijelentette, hogy Palesztinában rend és nyugalom uralkodik. Mindenesetre kéri a parlamentet, hogy várja meg annak a vegyes vizsgálóbizottságnak a jelentését, amely most tartózkodik Palesztinában, hogy a zavargások okait és ezzel kapcsolatosan a felelősség kérdését megállapítsa. Kijelentette végül az államtitkár, hogy az angol kormány szándékában áll értekezletre hívni össze a zsidóság és az arabok vezetőit, amelynek célja az lesz, hogy közeledést hozzon létre a két nép között. Az államtitkár végül annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a bűnösök megbüntetésével az ország s az országot lakó arabok és zsidók közötti közeledéssel sikerülni fog hasonló incidenseknek egyszersmindenkorra elejét venni.

Négyezernél több tisztviselőt nyugdíjaznak az új Korhatár-törvény alapján

București-Bukarest, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától). A politikai élet érdeklődésének homlokterében az a minisztertanácsi határozat áll, amely utasította a minisztériumokat az ötvenhét évet betöltött, vagy harminc év óta szolgáló állami tisztviselők azonnali nyugdíjaztatására. Több mint négyezer tisztviselőt érint ez a határozat. Az ellenzéki lapok élesen támadják a kormányt a minisztertanácsi döntés miatt, hangoztatva azt, hogy a legnagyobb embertelenség télviz idején szegény tisztviselőket megfosztani kenyerről. A kormányajtó ezzel szemben megállapítja, hogy a nyugdíjaztatásokra költségvetési megtakarítások miatt és az esetleges deficit elkerülése érdekében, feltétlenül szükség volt. Madgearu ideiglenes pénzügyminiszter ma délelőtt összehívta valamennyi minisztérium államtitkárait, kikkel megbeszélést folytatott a nyugdíjazandó tisztviselőkre vonatkozólag. Megállapítást nyert, hogy a CFR-nél közel kétezer nyugdíjas van, a minisztériumokban ezerhátszáz tisztviselő kerül nyugdíjaztatásra. Ezenkívül vannak még az állami jövedékek tisztviselői, akiknek számát eddig még nem állapították meg. A nyugdíjazandó tisztviselők száma a legnagyobb a pénzügyminisztériumban, ahol több mint hatszáz tisztviselőt nyugdíjaznak.

Madgearu egyidejűleg a költségvetés elkészítésére vonatkozólag is utasítást adott az államtitkároknak. A költségvetéseket az egyes minisztériumoknak nyolc napon belül el kell készíteni.

Az árfolyamveszteségek meghaladják a tiz milliárd dollárt a newyorki tőzsdén

Remélik, hogy a hangulat most már meg fog nyugodni. Bankárkonferencia Morgannál

London, október 30. A Reutter távirati iroda newyorki jelentése szerint tegnap volt a tőzsde legfeketébb napja. Az egyéni veszteségek egyenesen fantasztikusak. Az összes árfolyamveszteségek meghaladták a tiz milliárd dollárt. A telefon és távirat társaságok négyszázötven millió dollárt veszítettek. A Wall Streeten az éjjeli órákban és kora reggel is példátlan nagy volt az utcai forgalom. A tőzsdéi cégek és más nagyvállalatok is egész éjjelen át

dolgoztak váltott személyzettel. Azt hiszik, hogy a hangulat most már meg fog nyugodni. Szerencsének tartják, hogy több törzst meg mindig tökéletes s nagy részvénypaketteket is vásárolhat. A Newyork World szerint Morgannál megtartott újabb bankárkonferencia védőszabályokat határozott el. Nem akarnak mesterséges intervenciót, de pániktól meg akarják menteni a piacot.

Páris, október 30. A „Newyork He-

rald“ újabb newyorki tőzsdepánikról és áruhánsáról számol be. Az áruhánság tegnap még az előbbieket is túlhaladta. 16 millió darab részvény cserélt gazdát. A bankárok és üzérek veszteségei francia frankban többszáz millióra rúgnak. Szenzációs bukásokat jelentettek be. A nagybankok hasztalan törekedtek a bessz ellenuloyására, valamennyi kísérletük csődöt mondott.

Több milliárdos kölcsönt akar felvenni a posta, amelyet anyagban és technikai munkában fognak szállítani a külföldi cégek

Andronescu postaügyi vezérigazgató nyilatkozata a reorganizációról, amelynek során elbocsátják a használatlan tisztviselőket

București-Bukarest, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától). Néhány nappal ezelőtt Andronescu postaügyi vezérigazgató megbízást kapott a kormánytól arra, hogy a posta átszervezésének érdekében külföldre utazzék és ha szükség mutatkozik, szakértőket hozzon az átszervezés munkájának megjelésére.

Andronescu direktor elutazása előtt a posta reorganizálásának kérdéséről a bukaresti hírlapírók előtt az alábbi nyilatkozatot tette:

— Az utj rezsim jóvoltából a posta adminisztrációja teljesen emancipálódni fog és ugyanúgy lesz adminisztrálva, mint akármelyik magánvállalat, saját bevételű és kiadási költségvetéssel. Ebből a célból a kereskedelmi szokások szerint, rövidesen fel fogjuk leltározni a posta teljes vagyonát. Az autonóm posta felügyelő bizottsága megalakult és az általa kijelölt igazgató-tanáccsal együtt fogja kidolgozni a radikális reorganizáció tervét.

Nagy léptetés a takarékoság érdekében.

A legsürgősebb feladat a jövő költségvetés megalkotása és a személyi stá-

tus újjászervezése. Minthogy legelső sorban a takarékosági programot kell szemelőtt tartani, kénytelenek leszünk a túlságosan gyöngye elemeket elbocsátani, és nyugdíjba helyezni azokat a hivatalnokokat, akik a törvény szerint betöltötték a korhatárt. Azokat a gyakorlott hivatalnokokat azonban, akiknek közreműködésére feltétlen szükség van, nyugdíjaztatásuk esetén külön szerződéssel fogják továbbszolgálatra alkalmazni.

— Ami a szolgálatok technikai reorganizációját illeti, nem szabad elfelejtünk, hogy a posta jelenlegi helyzete megfelel az ország gazdasági eszközeinek és lehetőségeinek. Hogy a nyugati országok postáinak tökéletességét és nivóját elérhessük, óriási bevételi forrásokra volna szükségünk. Svájcnak, amely nem nagyobb területileg Olteniánál, tizenhátezer postahivatalnok van, akinek fizetése, a mi valutánkra átszámítva, meghaladja a hárommilliárd lejt. Nekünk igaz hogy huszonkétezer tisztviselőnk van az egész országban, de fizetésük alig éri el az egymilliárd lejt. A postaszolgálat tökéletesítésének és újjászervezésének érdekében, hogy eleget teheszünk a közszükségletnek, ami-

nek folytán valószínűleg emelkedni is fog a posta bevétele, kapcsolatot fogunk keresni az egyes külföldi államok postáival.

Nagy kölcsön készül felvenni a posta.

Részben kölcsönök, részben pedig a nagy külföldi szakcégekkel való kollaboráció útján igyekszünk megszerezni azokat a technikai és pénzügyi eszközöket, amelyek feltétlenül szükségesek a posta teljes reorganizációjához. A jelenlegi bevételek alig elegendők arra, hogy a postát jelenlegi állapotában fentartsuk. Feltétlenül szükséges tehát egy postakölcsön megkötése, amely akár anyagban, akár technikai munka formájában jöhet. Ebből a célból utazom néhány nap mulva Bernbe, és az előzetes tárgyalások alapján remélem, hogy utazásomnak meg is lesz az eredménye.

Miért olvassák most legtöbben

Renn: HÁBORU-ját?

Mert nincs olyan szépirodalmi tárgy, amely jelentőségre föllérne vele, vagy csak meg is közelítené. Az emberiség legnagyobb tragédiájának legmegrázóbb és örök emléke. — Fűzve 204, vászonba kötve 304 lei. „LEPAGENAL“ Kolozsvár kapható.

A kormány hivatalbalépésének évfordulóján megszüntetik a csatolt területek miniszteriumait

November 10-én Voicu Nitescu végleg átveszi a közlekedésügyi tárcát. Részletekben fog megtörténi a kormány átszervezése

Nagy ünnepséggel fogja megülni a kormány november 10-ikét

Bucuresti-Bukarest, okt. 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Hónapok óta átlag minden héten egyszer felbukkan a bukaresti sajtóban a kormány küszöbön levő átszervezésének híre. A kormányáttszervezés már régóta aktuális, egész pontosan szólva a kormány megalakulásának pillanatától kezdve, hiszen annak idején tudvaleg ideiglenes kormánylistát állított össze Maniu miniszterelnök, különösen ami az egyes tartományi miniszteriumokat illeti. Minthogy a probléma tulságosan kényes volt, a miniszterelnök mindig újabb terminusra halasztotta el a kormány átszervezésének kérdését.

Mint már többször jelentettük, a legközelebbi jövőben az átszervezés mégis meg fog történni, mert ennek kapcsán kilátás nyílik a parasztpárt és nemzeti-párt közötti surlódásokat eliminálni és a

nagyon is kívánatos harmóniát megteremtetni.

Már hetekkel ezelőtt arról volt szó, hogy Madgearu hazaérkezése után nyomban hozzákezdenek a kormány átszervezéséhez. Madgearu miniszter hazaérkezése után meg is történt az átszervezés első etappja. A pénzügyminiszteri tárcsa, a parasztpárt kívánságára, Madgearu kezébe jutott. Megbízható forrásból, most arról értesülünk, hogy a kormány tulajdonképeni átszervezése csak november 10-ikén kezdődik. Azért november 10-ikén, mert ezen a napon ünnepli a kormány hivatalbalépésének egy éves évfordulóját. Ezt a napot néhány miniszter azzal lesz kénytelen megünnepelni, hogy elhagyja a miniszteri bársonyszéket. Jól értesült körökből származó hírek szerint ezen a napon megszüntetik a csatolt területek minisz-

teriumait. Ugyanakkor azonban Voicu Nitescu jelenlegi erdélyi minisztert a régóta üresedésben lévő közlekedésügyi miniszterium élére fogják kinevezni. Nagyon valószínű, hogy a további átszervezésekre csak január elseje után, az új költségvetés életbeléptetésével egyidejűleg fog sor kerülni.

A kormány uralomrajutásának évfordulója alkalmából Bukarestben nagy ünnepségeket rendeznek a római arénán. Az ifjúi és vicsai tagozatok ez alkalommal demonstratív felvonulást rendeznek, amelyen 40.000 embert vonultatnak fel. A felvonuló tömeghez Ioanitescu belügyi államtitkár fog beszédet intézni. Ezután a tömeg végigvonul a Calea Victoriei a nemzeti parasztpárt klubhelyisége előtt, azután rendben szétoszlik.

Vesse emlékezetébe, hogy

1. Ha köhög, rekedt, meg van hűlve használjon azonnal egy üveg Dr. Biró-féle Sirol-t. Ára Lei 100.
2. Köszvény, csusz, reuma ellen, „Castain” bedörzsölőt vegyen, a hatás elmaradhatatlan. Egy üveg ára Lei 100.
3. Ha náthás, nátház bántja, mely minden bajnak a kuforrása, siesen a legközelebbi patikába egy kisdoboz Dr. Biró-féle „Mentoral” kenőcsért, használata által megelőz sok komoly bajt. Ára Lei 30.
4. Mint egyszerű köhögés, rekedtség ellenes cukorkát az évtizedek óta bevált „Csersznye szeleteket” szopogassa. Elsőrangú készítmény! Próbadoz Lei 30, nagyobb doboz 45 lei.
5. Kicserepedett, szétlőtt kifujt arcot, kezét pár nap alatt rendbe hozza a Dr. Biró-féle Havasi Gyopár Crém, 1 tégely ára 40 Lei.

Mindezen szerek bármely gyógyszerárban kaphatók, ha véletlenül valahol nem volna, tessék megrendelni a főraktárból:

Dr. BIRÓ gyógyszerár Cluj-Kolozsvár Főter.

dig sem harminc napon, sem harminc éven belül nem szerezhettek annál az egyszerű oknál fogva, mert az illető országoknak már nem állampolgárai, hiszen amikor román állampolgárságra optáltak, korábbi állampolgárságukról lemondottak és így nem kaphatnak előbbi országuktól utlevelet. Epen ezért a kormánynak kötelessége revizió alá venni az intézkedését, ha csak nem akarja földönfutóvá tenni azt a nyolcvan embert, aki előbbi állampolgárságát már évek óta elvesztette, ideiglenes román állampolgárságuktól pedig megfosztották őket, épen most, amikor már csak egy-két esztendő hiányzott ahhoz, hogy a naturalizációjuk formálisan is megtörténjen.

Meglepetésszerűen elkobozták nyolcvan szatmári lakós ideiglenes állampolgársági igazolványát

Kiutasítás terhe mellett arra kötelezték őket, hogy 30 napon belül útlevelet szerezzenek, holott korábbi állampolgárságukról lemondtak és így nem is kaphatnak utlevelet

Sátmar-Szatmár, október 30. Az Uj Kelet tudósítójától. Ma délelőtt egy mindenképen érthetetlen intézkedés keltett rendkívül kínos izgalmat Szatmáron. A szatmári sziguranca felidézett mintegy nyolcvan külföldi állampolgárt, akiknek különös végzést foganatosított. A felidézettek voltaképen már nem is külföldi állampolgárok. 1921-22, 23 óta telepedtek meg Romániában, annak idején formálisan lemondottak előbbi külföldi állampolgárságukról, román állampolgárságra optáltak, illetőleg a törvényben előírt feltételek mellett naturalizációt kértek és ennek alapján az igazságügyminisztérium átíratára a belügyminisztériumtól speciális autorizációt nyertek, amelynek alapján ki voltak véve az idegen ellenőrzésből.

A szatmári sziguranca főnöke most meglepetésszerűen arról értesítette a fel-

idézetteket, hogy az igazságügy, illetőleg a belügyminisztérium rendelkezése alapján el kell kobozni tőlük a legálisan megszerzett autorizációt. Ugyanakkor arra kötelezte őket, hogy az illető országokból, amelynek korábban állampolgárai voltak, harminc napon belül

szerezzenek utlevelet, különben nem maradhatnak tovább az ország területén. Ez a rendelkezés a szószoros értelmében lehetetlen helyzet elé állítja az érdekelteket, akik csaknem kivétel nélkül önálló egzisztenciával bírnak, valamenyen adófizető polgárok, utlevelet pe-

Dűlőre jutott a Franciaországba kitelepítendő romániai munkások és földművesek ügye

1930-ban lép életbe a konvenció. November 5-en konferencia lesz Párisban az ideiglenes állampolgárságu munkások helyzetének rendezésére

Bucuresti-Bukarest, október 30. November 5-én Párisban összeül az a konferencia, amelyet az idegen állampolgárságu munkások helyzetének nemzetközi rendezése érdekében hívtak egybe. Ezt a konferenciát eredetileg Genfben kellett volna megtartani és célja az, hogy a munkások helyzetével kapcsolatban nemzetközi munkaügyi konferencián hozott határozatok végrehajtását az egyes államok képviselőivel megbeszéljék.

A román külügyminisztérium felhívta a munkaügyi minisztériumot, hogy küldje ki delegátusát erre a konferenciára, amelyen részint a Romániában tartózkodó idegen állampolgárságu munkások, részint pedig a külföldön tartózkodó román munkások kérdését érintő határozatok fognak hozni. Raducanu munkaügyi miniszter Aurel Popescu párisi román kereskedelmi attasé delegátta a munkaügyi konferenciára.

Itt említjük meg, hogy Mirescu szociáldemokrata képviselő már hosszabb idő óta Párisban tartózkodik, ahol a romániai munkaföderáció megbízásából tárgyalásokat folytat az ottani szakszervezetekkel azon román munkások ügyében, akik a két kormány közötti megállapodás értelmében a közeljövőben Franciaországba mennek, hogy ott találjanak alkalmazást. A megbeszélések eredményeképpen, a francia szakszervezetek kedvező döntést hoz-

tak a romániai munkanélküliek és földművesek franciaországi alkalmaztatása ügyében. Mindössze azt a kikötést támasztották, hogy a román munkások a megkötendő szerződésben ne fogadjanak el a francia munkásokénál kedvezőtlenebb fizetési feltételeket. Ugyancsak beleegyeztek abba is, hogy a román munkások szindikátusba tömörüljenek. Minthogy

Franciaországban agkori nyugdíjintézet nincsen, elhatározták, hogy interveniálnak a kormánynál abban az irányban, hogy a munkások visszatérése alkalmával szerzett jogukat elismerjék. A konvenció 1930 január elsején lép életbe, amikor is több ezer románai munkás és földműves fog Franciaországba emigrálni.

December 8-án ül össze a liberális párt országos kongresszusa

A liberálisok remélik, hogy decemberig sikerülni fog likvidálni az ellentéteket

Bucuresti-Bukarest, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, a liberális párt októberre tervezte a párt országos kongresszusának összehívását. A kongresszust el kellett halasztani, mert időközben a liberális párton belül az ellentétek annyira kiélesedtek, hogy okvetlenül robbanáshoz vezettek volna a kongresszuson.

Bukaresti jelentés szerint, a párt vezetősége most úgy döntött, hogy december 8-ra hívja össze a kongresszust. Eddig a dátumig liberális körökben remélik, hogy sikerülni fog eliminálni a

Bratianu Vintila—Argetoianu konfliktust, amelynek első fázisa, mint ismeretes, a liberális pártvezér vereségével végződött. Argetoianu ugyanis Bratianu Vintila felszólítására, hogy tudniillik válasszon a Societatea Bancara Romana vagy a liberális párt között, benyújtotta lemondását, mire Bratianu Vintila kénytelen volt Argetoianut a lemondás visszavonására kérni. Argetoianu így a bankban is, a liberális pártban is megmaradt, ám a konfliktus még mindig függőben van. Ezalatt azonban Duca párthívei lázasan készülődnek a kongresszusra, amelytől azt várják, hogy meg fogja hozni végül a volt liberális belügyminiszternek pártvezérré való megválasztását.

— A Zeppelin mégis előkészül az északsarki utra. Berlinből jelentik: A Graf Zeppelin az északsarki ut előkészítésére november hónapban északsarkandúviai utra indul, amelyen egy speciális időjárást jelző készüléket fognak kipurítani és arktikus légköri méréseket fognak végezni.

Salom So

Az uk

Az ügyvéd-szob hogy rám kerülje egy női hangot.

— Még hozzá porkolából.

— Igen egy nő melyik titkára, porkoláb.

Amikor rám k egy nő, elég fiatal — „Monsieur”

— Igen, madár — Üdvözlét!

Lelkemre kötött ügyemben a börtön sam meg Önt is.

és Torresnek egy küssé az Ön ügy várost. Az izráélik hogy Ön igazság

— Én meg azo hogy minden bec zsidó is, — igaz

— Tényleg, mit Önnék igaza van férjhez. Férjem isz

ják, teljesen tisztá riájával és igen gy Akadnak olyanok még pedig azzal,

rátja volt, — Ezzel — mo dog Franciaország sok dicsőséget ho

Jelentke

— Igen, tudja, tet hoztam Önnék tért oroszországi tudassam Önnék, családjától. Láttá

Ó maga elutazik fog tartani, az ut jöhét el, Megkért

djék Önnél és a hiszem Monsieur hogy rövidesen

vezetnek be, Jelen rának egy öccse parancsnoka volt

uj „civil parti”-t ügy, ugy tűnik n zódni,, Mivelhog mindezt — a hol keresem és elmo tudtam meg a viz

is minden részlete mielőtt szabadság

Beszélt, beszélt, s amikor az öt p tek cellamba, fel

tűszurásokat érez fogott el a hosszú kor a börtön fene gyöttrődnöm, —

Szeptember 10,

Torré titkára el kihallgatásom les hatott rám, Tud

szabadságon van ges hát, hogy mi és kitűznek egy

Tudtam, hogy irodája nem műk

A titkár azt is polgári jelleget is nevében Kampink

de kivüle egy W fog venni. Ez utó képviselni, aki Le

— Ez a banda összefog ellenem.

— Csekélység! Készülődhetnek a sebb bizonyítékait és több a dokum busulnia.

— Ki az a W ügyvéd?

Hogy polit

— Valamikor volt. O ugyanis s parlament képvis szegény: Egyizbe

Értesítés!
Megnyit Bukarestben a főváros központjában a
hotel VENETIA
Str. Pictor Grigorescu 12 sz.
A királyi palota mögött. — Bejárat a Calea Victoriei
100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hiedg- és melegvíz. Lift fürdő és telefon áll a vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. Utazó a tarifából 25%o rabatot élveznek.
Tisztelettel:
„Venetia-szálloda” vezetősége
Moisescu tulajdonos

Park Szálloda
Timisoara-Temesvár Strada Gare (Vasut-uca) 2. sz. - Telefon 7-50
BÉRLŐ:
Burger Lajos
A pályaudvar közvetlen közelében a modern követelményeknek teljesen átalakított
Park Szálloda
az összes regáti, erdélyi és bánáti nagykereskedők, kereskedők és utazók találkozó helye. Családi kényelemmel berendezett, kifogástalan, tiszta szobák, fürdőszobák-szobák, elsőrendű étterem, interurban telefon, fodrász műhely, Safo és stb.
Mérsékeltlen alacsony árak!
ponos kiszolgálás!

BÉLDI KÉZFINOMÍTÓ
az egyedüli készítmény, mely fehérit, puhít finomít
Kapható minden drogériában, gyógytárban, illatszertárban. Főraktár
EMKE DROGUERIA
CLUJ-KOLOZSVÁR Piața Unirii Mátyás tér—Deák Ferenc-uca sarok

Salom Schwarcbart naplója

Az ukrán antiszemita kétségbeesett erőfeszítéssel vonulnak fel Schwarcbart ellen

Az ügyvéd-szobában, miközben vártam, hogy rám kerüljön a sor, meghalottam egy női hangot.
 — Még hozzá egy nő? — kérdem a porkolábtól.
 — Igen egy nő, biztosan Torres valamelyik titkára, — feleli a barátságos porkoláb.
 Amikor rám került a sor, elém jött egy nő, elég fiatal, kezét nyújtott:
 — „Monsieur Schwarcbart, ugy-e?”
 — Igen, madám.
 — Üdvözlét hozok Önnek Torrestől. Lelkemre kötötte, hogy amint az én ügyemben a börtönbe megyek, látogassam meg Önt is. Én ügyvédnök vagyok és Torresnek egy jó ismerőse. Ismerem kissé az Ön ügyét, mely felkavarta a várost. Az izráélták egyöntetűen állítják, hogy Ön igazságosan járt el.
 — Én meg azon a véleményen vagyok, hogy minden becsületes ember, a nem-zsidó is, — igazat ad nekem.
 — Tényleg, mindenki azt mondja, hogy Önnek igaza van. Én nemrég mentem férjhez. Férjem izráélita, Solomonnak hívják, teljesen tisztában van az Ön történetével és igen gyakran vitatkozik felette, Akadnak olyanok, akik védik Petljurát, még pedig azzal, hogy Franciaország barátja volt.
 — Fecsejt — mondom — még nem boldog Franciaország, Az ilyen barátok nem sok dicsőséget hoznak az országnak!

Jelentkeznek Petljura barátai

— Igen, tudja, én csak egy üdvözlét hoztam Önnek Torrestől, már visszatért oroszországi utjáról és megkért, hogy tudassam Önnek, hogy jó híreket hozott családjától. Láta őket és örültek neki, Ő maga elutazik most, pár heti pihenőt fog tartani, az ut kifárasztotta, s nem jöhet el, Megkért engem, hogy érdeklődjek Önnél és a vizsgáló-bírónál, Azt hiszem Monsieur Peer? Ott azt mondták, hogy rövidesen egy újabb vizsgálatot vezetnek be, jelentkezett ugyanis Petljurának egy öccse és egy tábornok, aki parancsnok volt Petljura seregének. Egy új „civil parti”-t fognak alkotni, Ez az úgy, úgy tűnik nekem, sokáig fog húzódni... Mivelhogy Torres nem tudja mindezt — a holnapi nap folyamán felkeresem és elmondom neki, hogy mit tudtam meg a vizsgáló-bírónál, Különben is minden részletet elmondok neki még mielőtt szabadságra megy,
 Beszél, beszél, szaporán, egyszuszra, s amikor az öt perc letelt és visszavezeték cellámba, felajzott lelkemben erős tüszurásokat éreztem, Borzalmas rettegés fogott el a hosszú téli hónapoktól, amikor a börtön fenekén magányosan kellesz gyötrődnöm, — hajh — gyötrődnöm,

Kampinky Wilm

Szeptember 10,
 Torré titkára elmondja, hogy 16-án újra kihallgatásom lesz, Ez meglepetésszerűen hatott rám, Tudtam, hogy a bíróság szabadságon van most, hogyan lehetséges hát, hogy minden tradíciót felrugnak és kitzúznak egy kihallgatást.
 Tudtam, hogy Torrés szabadságon van, iródája nem működik. Mi lesz?
 A titkár azt is elmondja, hogy a pör polgári jellegű is kapott. Petljura asszony nevében Kampinky ügyvéd fog beszélni, de kivüle egy Wilm nevű ügyvéd is részt fog venni. Ez utóbbi Petljura öcsét fogja képviselni, aki Lengyelországban lakik.
 — Ez a banda — mondom — jól összefog ellenem.
 — Csekélység! — nyugtat meg. — Készülődhetnek amíg kedvük tartja. Erősebb bizonyítékaink vannak, mint nekik és több a dokumentumunk. Nem kell busulni.
 — Ki az a Wilm? Valami hírneves ügyvéd?

Hogyan törik kettőbe egy politikai karriér

— Valamikor nagyon híres ügyvéd volt. Ő ugyanis szociálista és mint ilyen parlamenti képviselő lett. De baleset érte stegényt: Egyizben végigautózott Briand-

al az uccán, Briand akkor lépett ki a szociálista pártból és uton-utfélen renegátnak bélyegezték meg. A véletlen úgy hozta, hogy összeütköztek egy szembejövő villamossal és mindketten kiborultak az autóból. Persze nagy rianás támadt erre: hát hogyan, egy szociálista képviselő és egy renegát? .. Briand akkor azt mondta: „A baleset alkalmával én vesztettem néhány csepp vért és Wilm elvesztett egy mandátumot”. A magasba ivelő karrier akkor derekba tört. A szociálisták már nem választották meg képviselőjüknél és ő széületesen kezdett csuszni lefelé. A legvégső csőd előtt belekapaszkodott a fascizmusba és az antiszemizmusba. Ehhez a körülményhez még hozzájárul az is, hogy nagyszerűen tud inni, most is barátja Gusztáv Herveznek és munkatársa lapjának. Ez egy szerencsés parti A huligánok még álmukban se kívánhattak jobbat maguknak.
 — Töle már nem kell félni. Rég kinn van a méregfoga. A fő-ügyvéd Kampinky. Ő veszedelmes ellenfél . . .

Nehéz tüzéség.

Csütörtök, szeptember 16.
 Kihallgatásra visznek. A tul oldalon Kampinkynak egy titkára van, Wilmnek egy titkára és Wilm maga. Az őrök kimegy a folyosóra és felolvassa a kihallgatásra váró tanuk nevét: Schulgin, Bezpolká, Sumicki, Udavit-senká, Petljura (Felriadtam... de rö-

Az elfogott Habibullahot is ágyucsóbból fogják kilőni

Értéktelenné vált az afgán papirpéni

Nadir király francia és olasz pénzemberekkel tárgyal kölcsön ügyében

London, október 30. Peshavari jelentés szerint az afgán kormány nagyszabású megrendeléseket tett közszükségleti tárgyakban és gépkocsi-üzemanyagokban. Kabulban a helyzet nyugodt, de a lakosság még bizalmatlan és újabb felfordulástól tart. Ennek bizonyossága, hogy az éropénzek az afgán fővárosban teljesen kikerültek a forgalomból, mert aki csak tehetette, teaurizálta azokat. A papirpénz értéktelenné vált. Nadir király, mint az

indiai lapok tudósítói közlik, angol, francia és olasz pénzemberekkel tárgyal abban az irányban, hogy az új kormányzat kölcsönhöz juthasson. hogy elkezdhesse a konszolidáció munkáját. Valószínűnek tartják, hogy a bosszulló törzsek Habibullahnak, akit foglyul ejtettek, hasonló sorsot szánnak, mint amilyenben ő részesítette Ali Achmedet, akit mint ismeretes Habibullah ágyu csövéből lövetett ki.

Egy orosz falu népe fegyveresen akarta megakadályozni templomának munkásklub céljaira való lefoglalását

Az utolsó héten az oroszországi kivégzettek száma százra rug

Berlin, okt. 30. Rigai jelentés szerint a Moszkvától százhusz kilométerre északra, a Volga mellett fekvő Kimyriben a szovjetbíróság halálra ítélte egy papot és az egyháztanús három tagját s számos más vádlottat négytől-tíz évig terjedő szabadságvesztésbüntetésre ítélte, mert bebizonysodott ellenük az a vád, hogy a szovjet alkalmazottainak falujokba érkeztek a harangokat félreverték s a község lakosságát a kiküldöttek elleni fellépésre buzdították. A falu népe az igaztáznak engedve tényleg megakadályozta a

szovjet-megbízottaknak — akiket Moszkvából a templomnak munkásklub céljaira lefoglalására küldöttek ki — a faluba lépését, de később erősítésekkel visszatértek s elvégezheték a rájuk ruházott feladatot. A főbűnösök közül akkor tizenhatet fogtak el s állították bíróság elé. Az ítélet a főbűnösökre vagyonelkobzást is rendel.

Mint Moszkvából jelentik, a mult hét keddeje óta az oroszországi kivégzések száma meghaladja a százat.

Ezer lejeseket hamisító parasztokat fogott el a bánffyhunyadi csendőrség

Egy hegyek közé beépített kunyhóban primitív géppel gyártották a hamis bankókat

Cluj-Kolozsvár, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától). A bánffyhunyadi csendőrség egy parasztokból álló pénzhamisító bandának jött nyomára, amely ezer lejeseket hamisított már hónapok óta. A feketetői nagyvásáron tegnap délelőtt Toderas Todor a Bánffyhunyadi melletti Riska községbeli paraszt

bevásárlásokat eszközölt és ezer lejesekkel fizetett. Az egyik kereskedőnek feltűnt az ezres primitív rajza és kissé színtelen nyomása és azonnal jelentést tett a csendőroknak, akik letartóztatták és vallatásra fogták Toderast. A paraszt előbb tagadott, utóbb azonban bevallotta a hamisítást és elvezette a csend-

Fordította: Schön Dezső

őroket Bánffyhunyadi határában egy hegyek közé, igen elhagyott helyre beépített kunyhóhoz, ahol Glican George bánffyhunyadi és Nistor George riskai paraszto. Toderas cinkosai épen ezresek előállításával foglalatostoktak.
 A csendőrok lefogalták a pénzhamisító társaság primitív gépét és a kunyhóban lévő huszonkilenc darab ezrest, amelyek forgalombahozatalukra vártak. Megállapítást nyert, hogy Toderas, aki váltóhamisítás miatt nemrégén börtönbüntetést kapott, a fogházban megismerkedett egy pénzhamisítóval, aki a rabság unalmas óráiban kioktatta Toderast az ezer lejes hamisítás alkímiajának és a gyors meggazdagodásnak titkaiba. Toderas mihelyt kiszabadult a börtönből szövetkezett két társával és hozzáfogtak a pénzgyártáshoz. Az ezer lejesek azonban a technikai eszközök primitív volta miatt nem igen sikerültek és a banda az első alkalommal már rajtavesztett.

Verekedés a bécsi műegyetemen fascista és zsidó diákok között

Bécs, október 30. Ma délelőtt a bécsi műegyetemen az elsőéves széles nacionalista és fascista beállítású diákok, valamint zsidó diákcsoport között súlyos összetűzés történt. A verekedés során az egyetem aulájának csaknem összes ablakait betörték. Végül is a kivonult rendőrség állította helyre a rendet. Az egyetem rektorátusa szigorú intézkedéseket fogantott az elharapodó antiszemita agitáció megfékezésére és a rendbontók megszüntetésére.

Mária királyné születésnapjának visszhangja a bukaresti sajtóban

Bucuresti-Bukarest, október 30. (Az Uj Kelet tudósítójától) Politikai körökben élénk kommentálják azt a cikket, amely az „Ultima Ora” című délutáni lapban látott napvilágot Mária királyné születésnapjával kapcsolatban. A lap, amelynek főszerkesztője igen közeli kapcsolatban áll az udvarral, megállapítja cikkében, hogy a kormány s általában az új politikus generáció hálátlanul viselkedett Ferdinánd király özvegyével szemben, aki az új Románia összes jelentős aktusainak előkészítésében részt vett.

Feltűnést keltett egyébként, hogy tegnap délelőtt a patriarchátuson a királyné születésnapja alkalmából rendezett Tedeumon Maniu miniszterelnök nem jelent meg és a kormányt Mihalache, Raducanu és Voicu Nitescu képviselték.

Változtassa meg olaját és cserélje ki az eredeti amerikai

HAYOLINE
the power oil

olajjal

azonnal meg fogja állapítani a különbséget

„ANILIN”
S. A. R. Bucuresti

kezetébe, hogy kedt, meg van hüve zonnal egy üveg Dr. ol-t. Ara Lei 100. sz, reuma ellen, Cas- szólót vegyen, a ha- hatatlan. Egy üveg

náthaláz bántja, mely ak a kuforrása, sies- elebbi patikába egy Biró-féle, Mentoral- asználata által me- goly bajt. Ara Lei 30, erü köhögés, rekedt- ukorkát az évtizedek szeresnye szeleteket

Elsőrangú készit- adoboz Lei 30, na- 45 lei. ett, széltől kifúj ar- ar nap alatt rendbe- er. Biró-féle Havasi 1 tégly ára 40 Lei.

emely gyógyesztárban- valahol nem volna, tes- tárból: rtár Cluj-Kolozsvár- ér.

apon. sem harminc- rezhettek annál az- va, mert az illető- nem állampolgárai, n állampolgárságra- állampolgárságukról- nem kaphatnak- utveletet. Epen ez- kötelessége revizió- dését, ha csak nem- tenni azt a nyolc- bbi állampolgársá- vesztette, ideiglenes- águktól pedig meg- most, amikor már- dő hiányzott ahhoz- jójuk formálisan is

romániai

ieiglenes állam-

zkori nyugdíjintézet- t, hogy interveniál- bban az irányban, szsztatérése alkalmával- merjük. A konvenció- ép életbe, amikor is- munkás és földmives- emigrálni.

erális párt

og likvidálni

Argetoianu konflikt- fázisa, mint ismer- vezeér vereségével- u ugyanis Bratianu- hogy tudniillik vá- a Bancara Romana- között, benyújtotta- ratianu Vintila kény- ut a lemondás visz- Argetoianu így a- illis pártban is meg- liktus még mindig- latt azonban Duca- észüldőnek a kon- l azt várják, hogy- gúl a volt liberális- pártvezérré való

négis előkészül az- erlinből jelentik: A- aksarki ut előkészit- apban északskandiá- helyen egy speciális- léket fognak kipró- kóni méréseket fognak

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. 11 Junie 12
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **Kísérleti rakétát lőtt ki Oberth professzor.** Berlinből jelentik: A Reineckendorfi külvárosban Oberth professzor tegnap kísérleti rakétát lőtt ki, hogy az ejtőernyője megfelelő magasság elérése után a levegőben hiba nélkül szétnyíljon a rakéta visszahozza a kilövés helyére. Oberth kísérleteit tovább folytatja s valószínűleg november vége felé lövi ki a Keleti-tengerről világűr rakétáját, amelynek lőkörét oxigénben gyújtott benzín explóziója fogja szolgáltatni.

Palesztina gazdasági földrajzi képe és az angol mandátum címen tart dr. Oseke Domokos, keresk. akadémiai tanár előadást november hó 1-én, pénteken este a Kolozsvári Magánalkalmazottak szakszervezetében, Farkas-utca 7. szám alatt. Az előadás este félkilenckor kezdődik és azt vita követi. A bemenet szabad.

— **Beszakadt a padló és lezuhant a pincébe a ravatal.** Milánóból jelentik: Gragnanóban egy halott felravatolása alkalmával a terem padlója beszakadt s a koporsóban lévő halott és huszonkét személy a pincébe zuhant. Hét igen súlyos és öt könnyebb sebesült emeltek ki a deszkaforgácsok és a törmelék alól.

— **Féltáru magyar vízumra** jogosít a Duna Szövetség igazolványa, amely darabonként 130 lejért kapható az Uj Kelet kiadóhivatalában. Az igazolvány tulajdonosa vízum nélkül is átlépheti a határt, mely esetben a vízum utólagosan Budapesten váltandó meg.

Érelmeszesedést, légszűrőhurutot legbiztosabban gyógyít Cigelka „Lajos” jódos forrásvíz. Kérje mindenütt. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrások románia vezérképviselete, Ariniş, jud. Sălaj.

A Haggibbor játékosaihoz. A Haggibbor vezetősége ezúton kéri a játékosokat, hogy csütörtökön este 8 órakor fontos megbeszélésre jelenjenek meg a Klub helyiségében.

— **Pecha Vince kémkedési ügye a honvédtörvényszék előtt.** Budapestről jelentik: Pecha Vince hidasnémeti vasúti tisztviselő kémkedési bűnperében a felelviteli tárgyalást a honvédtörvényszék november nyolcadikán tartja meg.

— **Összeütközött gyakorlatozás közben két német hadihajó.** Berlinből jelentik: A Leleti tenger nyugati részében a Leopard német torpedohajó gyakorlatozás közben összeütközött a Schleswig Holstein sorhajóval. A Leopard, melyet az idén augusztusban bocsátottak vízre, súlyosan megrongálódott. Vontatókötélre vették s bevontatták a kiel kikötőbe.

— **Enyhe időjárás várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint jobbra felbő, vagy ködös, aránylag enyhe időjárás várható kisebb lecsapódásokkal. A hőmérséklet Budapesten ma délben 10° Celsius.

— **Leszállottak a világrekorder pilóták.** Párisból jelentik: Siebel és Schultz német pilóták a le bourgeti épületéről a távrepülés világrekordjának megdöntésére startoltak, de az Ardennes-ekben motorhiba miatt leszállani voltak kénytelenek.

— **Magántanulók figyelmébe!** Középszintű román tanárnő, állami középiskola első osztályába jelentkező magántanulók részére előkészítő tanfolyamot nyit november 1—10 között, str. Paris (v. Pap-u.) 14. emelet jobbra.

— **A Himalaya megmászására alakult német kutató csoport tagjai súlyos farsági sebekkel tértek vissza.** Londonból jelentik: A Times közlése szerint az a német kutató csoport, amelynek tagjai célul tűzték maguk elé a Himalaya megmászását és a Kanchanjangán 8580 méter magasságig el is jutottak, hősies, de eredménytelen próbálkozás után visszatértek Dardsillingbe. A csoport egyik tagjának már 7450 méter magasságban lefagytak a lábai és testének más részén is súlyos sebeket kapott a fagytól, úgyhogy visszatérében hordágyon kellett szállítani s jelenleg a kalkuttai kórházban vették gyógykezelés alá.

— **Orvosi hír.** Dr. R. Mózes Imas egyetemi tanársegéd, gyermek- és belgyógyász ismét megkezdte rendeléseit naponta 2—5-ig. **Quartzkezelés.** Str. N. Iorga (v. Jókai u.) 3. I. em.

— **Kezdődő érelmeszesedésnél** a természetes „Ferenc József” keserűvíz úgy az alhási pangást, mint a renyhe emésztést megszünteti és a magas vérnyomást leszállítja. A gyakorlati orostudomány vezetői a **Ferenc József** vizet azért becsülik olyan nagyra, mert ez szívbajosoknál is, gyorsan és enyhén módton, szabályozza a szervezetre annyira fontos gyomor- és bélműködést. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Kisebbségben maradt a cseh kormánykoalíció.** Prágából jelentik: A jelenlegi kormánykoalíciónak a képviselőházban 143 képviselője került be, az ellenzéknek 157.

Gyomorsavtúltengés ellen Cigelka „István” forrásvizet igyunk. Kérje mindenütt. Főraktár: Cigelkai jódos gyógyforrások románia vezérképviselete, Ariniş, jud. kSălaj.

— **Felavatták a nemrég elhunyt nagy magyar publicisták síremlékeit.** Budapestről jelentik: Ma felavatták Hoitsy Pál, Csolnoki Viktor, Bányai Elemér, Kopár Ferenc, Kemechev László, Schmitz József, Szabó Endre és Szabóné Nőgyül Janka, Vidor Jenő, Csatt Ede és Zsoldos László elhalt publicisták síremlékeit.

— **Fényes keretek között ünnepezték meg a török köztársaság fennállásának hatodik évfordulóját.** Koztantunápolypól jelentik: Az egész országban nagy ünnepélyességgel tartották meg a köztársaság megalapításának hatodik évforduló ünnepségeit. Angorában katonai parádé volt, amelyen a fővárosban akkreditált diplomáciai képviseletek jelenlétében a katonaság díszmenetben vonult el Kemal pasa köztársasági elnök előtt.

— **Bethlen István gróf a magyar állami költészetet csökkentését és az adminisztráció leépítését jelentette be.** Budapestről jelentik: Az egyégespárt hiszardza képviselői tegnap délután tanácskozásra gyűltek össze a földművelésügyi minisztériumban, ahol Bethlen miniszterelnök is megjelent. A tanácskozás során Bethlen hangsúlyozta, hogy kor-

mányának elhatározott szándéka az, hogy a költészetet tételeit a szélső lehetőségekig csökkentse. Az adminisztráció leépítése szintén a kormány programjába van véve. Ujra foglalkozik a kormány a tisztviselői létszám csökkentésével is, különösen azt fontolva meg, hogy milyen minisztériumokban szükséges ezt a csökkentést végrehajtani.

— **Az olasz király a pápát november 12-én látogatja meg.** Rómából jelentik: Az olasz királyi pár, mint ismeretes, a közel jövőben látogatást tesz a Vatikánban a pápánál. A látogatás időpontját november 12-én délelőtt féltizenkettőre tűzte ki. A felvonulás rendkívül ünnepélyes lesz, de a kihallgatás intim ceremóniák közepette fog lefolyni. Janár második felében viszont a pápa fog magánlátogatást tenni az olasz királyi párnál. Umberto trónörökös esküvője december 12-én lesz.

— **Hat évig játszottak egyetlen sakkpartit.** Newyorkból jelentik: Tegnap fejezték be a világ leghosszabb ideig tartó sakkjátszmáját, A játékosok egyike Ausztráliában, a másik Newyorkban él és hat éve levélben és távirati uton folytatják a mérkőzést. A tegnapi napon végre eldőntötte a játszmát az ausztráliai játékos győzelme s a megegyezés szerint a játszma összes költségeit, 6000 dollárt, a vesztes newyorki fél köteles megfizetni.

A Matild-víz

egyetlen banketten sem hiányozhat mer ez a vezető márka.

Elkészültek a jövátételi pénzüntézet alapszabályai.

Baden-Baden, október 30. A jövátételi pénzüntézet szervező bizottsága néhány szakasz kivételével most már teljesen elkészült a bank alapszabályaival. A pénzüntézetnek az üzletfelekhez való viszonyát szabályozták a vita legvégén, míg a banknak a kormányokhoz való viszonyát a második hági értekezlet fogja rendezni. Nem állapították meg még a bank székhelyét és a pénzüntézet céljáról szóló alapszabályszakaszt sem dolgozták ki.

SZÉP LESZ

HA

Germandrée

PUDERÉT HASZNÁLIA

EZT A VILÁGHIRŰ
PUDERT A 100 ÉV ÓTA
FENNALLO PÁRIZSI
GYÁR KÉSZITI

Germandrée

PARFŰM GYÁR

PÁRISBAN 1818 ALAKULT

MINDENÜTT KAPHATÓ

MAURG & Co

Színház

MAGYAR S

Csütörtökön este 8 óra (Operetdor Ibolyával, Bélaival, So Aladárral, N rozatszám 79)

Pénteken este fél 9 óra (Operet Bérletszűnetben Szombaton este 9 óra (Ujdonszínházi évad A Vigszínház Premierbérlet)

Vasárnap délután 4 óra (Mozihelyarákklrette-ujdonszínház Bőbivel, Bélaival, Ihász 40, 30, 20 é)

Vasárnap délután 4 óra (Operet Szorozatszám 8)

Vasárnap este 9 óra (Gygyel Irén helyarákkal, Szorozatszám 8)

Hétfőn este fél 9 óra (Ujdonszínház, 13. szám, A. Kedden este fél 9 óra (3-adszor Szorozatszám 8)

Szerdán este fél 9 óra (4-edszer C. Szorozatszám 8)

A MAGYAR MOZI

Csütörtökön, október 31. „Vera Mircea” szabásu orosz dráma szereplő Maria lem a hóban” főszereplő Harry Liedke. (Két tős műsor. Hé

Pénteken Nov. 1-én I. Vera Mircea szabásu dráma replő Maria J hóban. (8 felv. Harry Liedke, félórás előadás árak: 30, 20

Szombaton 2-án 3 óra Vera Mircea dráma 10 Maria Jacobini (8 felvonásos Harry Liedke.) félórás előadás árak: 30, 20

Vasárnap 3-án délután 4 óra és 10 lei-es hely (Izgalmas kaland Harry Piel.)

CORSO - FILMSZÍNHÁZ Csütörtök 5, 7, 9 órára Nagy szereplők Főszereplők Harry Baps kit a Spi zónség.

SELECT

Csütörtök Moszkvai D'Leon legend szerepekben Lia és Eszterházy Péntek Moszkvai ké Szombat Moszkvai ké Vasárnap Moszkvai ké Hétfő Sofför kisasszonyban Mady C Kedd Sofför kisasszony

URANIA

Csütörtök A Négylábú celina Day (Mal és Vilám a fém Péntek Éjjeli Taxi H kalandjai, műs hradó,

Szombat Éjjeli taxi Vasárnap Éjjeli taxi Hétfő Kiköt a hajó (megható dráma ből főszerepben legnagyobb tragik Kedd Második haza (I

Színház—Művészet

A MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Csütörtökön este fél 9 órakor: Miss Amerika. (Operette-revü 14 képben. Kondor Ibolyával, Betegh Béával, Tompa Bélával, Solthy Györggyel, Ihász Aladárral, Napi bélet 12. sz. B. Sorozatszám 79.)

Pénteken este fél 9 órakor: Szőkik az asszony. (Operette-ujdoncság 10-edszer. Bárletszünetben. Sorozatszám 80.)

Szombaton este 9 órakor: Két lány az utcán. (Ujdoncság, először. A budapesti színházi évad legnagyobb szenzációja. A Vígyszínház óriási sikerű ujdoncsága. Premierbérlet 11. szám, Sorozatszám 81.)

Vasárnap délután fél 3 órakor nagyon olesó mozihelyarákkal: Gyurkovics-fiúk. (Operette-ujdoncság, Kondor Ibolyával, Betegh Béával, Solthy Györggyel, Tompa Bélával, Ihász Aladárral. Helyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 82.)

Vasárnap délután fél 6 órakor: Szőkik az asszony. (Operette-ujdoncság, 11-edszer. Sorozatszám 83.)

Vasárnap este 9 órakor: Régi nyár. (Lengyel Irén vendégjátékával. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 12. szám. C. Sorozatszám 84.)

Hétfőn este fél 9 órakor: Két lány az utcán. (Ujdoncság, 2-odszor. Napi bérlet 13. szám, A. Sorozatszám 85.)

Kedden este fél 9 órakor: Két lány az utcán. (3-adszor. Napi bérlet 13. szám, Sorozatszám 86.)

Szerdán este fél 9 órakor: Két lány az utcán. (4-edszer. Napi bérlet 13. szám, C. Sorozatszám 87.)

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:

Csütörtökön, október 31-én 3-kor és fél 6-kor: I. „Vera Mirceva bünei”. (Izgalmas nagyszabású orosz dráma 10 felvonásban. Főszereplő Maria Jacobini.) II. „Szerlem a hóban”. (8 felvonásos vígjáték, főszereplő Harry Liedtke.) III. Pótképek. (Két és félórás előadások, Kettős műsor. Helyárak 30, 20 és 10 lej.)

Pénteken Nov. 1-én 3 órakor és 5¹/₂ órakor: I. Vera Mirceva bünei. (Izgalmas nagyszabású orosz dráma 10 felvonásban. Főszereplő Maria Jacobini.) II. Szerlem a hóban. (8 felvonásos vígjáték, főszereplő Harry Liedtke.) III. Pótképek. (Két és félórás előadások, Kettős műsor. Helyárak: 30, 20 és 10 Lei.)

Szombaton 2-án 3 órakor és 5¹/₂ órakor: I. Vera Mirceva bünei. (Izgalmas orosz dráma 10 felvonásban. Főszereplő: Maria Jacobini.) II. Szerlem a hóban. (8 felvonásos vígjáték, főszereplő: Harry Liedtke.) III. Pótképek. (Két és félórás előadások, Kettős műsor. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.)

Vasárnap 3-án d. e. 11 órakor matiné 15 és 10 lej-es helyárakkal. Felhők felett. (Izgalmas kalandor történet Főszereplő: Harry Piel.)

CORSO-FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:

Csütörtök 5, 7, 9 órakor Premier, Titkok tükre. Nagy rendezésű bűnügyi film. Főszereplők Felicitas Marton és Fritz Baps kit a Spion filmből ismer a közönség.

SELECT-MOZGO:

Csütörtök Moszkvai kémnő premier Márki Deon legendás lovag kalandjai, főszerepekben Liane Haid, Fritz Kortner és Eszterházy Agnes

Péntek Moszkvai kémnő

Szombat Moszkvai kémnő

Vasárnap Moszkvai kémnő utoljára

Hétfő Sofför kisasszony, bájos vígjáték, főszerepekben Mady Christians, Lotte Loring

Kedd Sofför kisasszony

URANIA-MOZGO:

Csütörtök A Négylábú hős, főszerepekben Marcelina Day (Malec fotografus partnere) és Vilám a femenális kutya utoljára

Péntek Éjjeli Taxi Harry Piel szenzációs kalandjai, műsoron kívül a legújabb híradó,

Szombat Éjjeli taxi

Vasárnap Éjjeli taxi utoljára

Hétfő Kiköt a hajó (Második hazá) mélyen megható dráma az menekültek életéből főszerepekben Rudolf Schilkraut a legnagyobb tragikus színésze Amerikának

Kedd Második hazá (Kiköt a hajó)

A színházi iroda közleményei

Holnap este: Két lány az utcán premiéreje. Nagy premiéreje lesz holnap este a Magyar Színháznak. Emőd Tamás és Török Rezső nagyhatású, a budapesti Vígyszínházban szenzációs sikert aratott új darabja a Két lány az utcán fog színre kerülni igen gondos előkészületek után.

Diákszeretem. A kiket tavaly a Miss Amerika pazar kiállítása és káprázatos fénye meglepett, azoknak is szenzáció lesz a jövő héten a Diákszeretem, mely ugy a külső kiállítás fénye, mint a képek változatossága a játszó táncoló személyzet nagy tömege tekintetében tulszárnyalja a Miss Amerikát.

Vasárnap d. u. félháromkor mozihelyárakkal: Gyurkovics fiúk. Farkas Imrenek a Nótás kapitány nagyszerű szerzőjének egyik legkedvesebb s legújabb darabja a Gyurkovics fiúk kerül színre vasárnap délután félhárom órakor pompás szereposztásban — Kondor Ibolyával, Betegh Béával. Solthy Györggyel, Tompa Bélával, Ihász Aladárral, Réthely Ödönnel. Helyárak: 50, 40, 30, 20 és 10 lei.

Diákszeretem. Ihász Aladár rendezése és Komjáthy Károly dirigálása mellett egy hónap óta folynak a Diákszeretem című káprázatos új operettrevü előkészületei. Premiére a jövő hét csütörtöki estéjén.

Lengyel Irén vendégjátéka. Vasárnap este a közönség ünnepelel primadonnája Lengyel Irén lép fel legbrilliansabb szerepében, a Régi nyárban.

Közgazdaság

Az amerikai tőzsde krach nem érintette az európai piacot

Berlin, október 30. A genfi vámügyi konferencia német delegációjának egyik kiváló tagja, Dr. Görlich most érkezett Berlinbe, ahol a sajtóképviselei előtt a következőkben összegezte a mai gazdasági világhelyzetet.

Körülbelül tíz évvel ezelőtt a neurális és a győző országokban voltak a mostanéhoz hasonló gazdasági krízisek. A háború hatalmas szállítási konjunktúrája megszűnt és ennek természetes következménye volt bizonyos ipari vállalkozások összeomlása. A börzést sem hagyta érintetlenül a nagy esemény, csak hogy akkor a börzék előnyét és hasznát jelentette a hadiiparban beállott hirtelen stagnáció. A gazdasági élet ugyanis a régi értékek felé orientálódott és így az eddig elhanyagolt iparok új lendületet nyertek és az értékpapírok nagy tömegeit dobták piacra. Azonban ez sem tartott sokáig, mert a nemzetközi tőke nem fluktuálhatott szabadon. A defláció, amely némely ország gazdaságát már-már elmerüléssel fenyegette, a börzést erősen megtámadta és az akkori krízis sokkal súlyosabb volt a mostaninál. Ugyanabban az időben azonban az Egyesült Államok, amelyek az európai vérözönből a legkevebb áldozattal jutottak ki, bekerültek abba a nagy és

hatalmas prosperitásban, amelyhez hasonló még nem volt ezen a gazdaságilag legjobban megalapozott területen. Az amerikaiak értékhez hozzá, hogy ez a nagy-szerű konjunktúra ne lanyhuljon el.

A háború után új ipari konjunktúrák keletkeztek. Ezeket nem kell érteni a rádiót, a drótnélküli táviratozást, a műselymet, stb. hanem főleg azt az ipart, amely már a háborúban erősen nekilendült: a vegyészetet és az automobilgyártást. Ezek lendültek neki váratlan intenzivitással. Óriási módon érdeklődött minden ország gazdasági tényezője az elektromosságnak minden téren való bevezetéséért. Ezt nyomban követte a régi iparok — a bányáipar, a fémipar, a vasutak, a textil, stb. racionalizálása. A börzéken főleg ezen iparok értékei iránt mutatkozott jelentősebb kereslet.

A racionalizálás és az ezzel járó ipari koncentráció az értékpapírokra súlyos eltolódást hozott és innen kezdődik az a krízis, amely most az amerikai börzéken éli ki magát leghatásosabban.

Az amerikai gazdasági megizmosodás a spekuláció tulhajtására vezetett. Ez a spekuláció, szerencsére izoláltan marad az amerikai börzéken és nem fog kiterjedni a gazdasági élet egyéb nagy területeire.

Ez azért szerencse, mert különben egészen bizonyos, hogy hatása átterjedne az európai gazdasági életre is, amely maga is krízises állapotban leledzik már évek óta. Az európai válságot pedig csakis a kontinentális országok békehangulatának realizálódása tudná megoldani. A genfi vámügyi konferencia előzetes munkálatai arra engednek következtetni, hogy a jövő évben feltétlenül egységes platformra jutnak a vámoikat illetően. Innen már csak egy lépés a konszolidáció további munkálatai felé.

Az amerikaiaknak igazuk van: Európa meg fogja találni az Egyesült Államok támogatása nélkül is a konszolidáció útját a kölcsönös megértés révén.

Kihirdették a CFR talpfairléjtésének eredményét. A CFR talpfaszállítására beérkezett ajánlatok ügyében tegnapelőtt döntöttek. A döntés eredményeképpen a vasutigazgatóság egy milliónál több talpfát rendelt a romániai fatermelőktől. Azok között, akik megbízást kaptak talpfaszállításra Kolozsvárról Janovitz Miklós, Markovics Sándor, Hirsch Miklós, Eisler és Társa cégek vannak.

Pénteken nyitják meg a kolozsvári gazdasági akadémiát. A kolozsvári gazdasági akadémia tanévmeignyitó ünnepéle penteken. jövő hó 1-én lesz, délelőtt 11 órakor a gazdasági akadémia épületében.

Kolozsváron még mindig kétszázmillió lejt tesz ki az adóhátrálék. Mint tegnap megírtuk, Teienü pénzügyi vezérigazgató meglátogatta a kolozsvári, nagyváradi és tordai pénzügyigazgatóságokat. vizsgálat során megállapítást nyert, hogy Kolozsváron még mindig 200 millió lejt tesz ki a be nem hajtott adóhátrálék. Váradon az inkaszó nagyon jó, mert az adók hetven százalékat már megfizették. Torda és Szilágymegegyékben az adók harminc százalékát fizették be, Szatmármegyében viszont még nehezebbek a behajtási viszonyok. mert ott az ez évben kivetett adóknak meg 68 százaléka nincs behajtvá.

Nemzetközi energiakongresszus. 1930 június 16-ától június 25-ig Berlinben világkongresszus ülésezik, amelynek célja és feladata az emberiség rendelkezésére álló összes erők felhasználásának megtárgyalása. Az energiakongresszus — ez a leghelyesebb elnevezés — a második ezen a téren és különös jelentőséget az ad neki, hogy a világ majdnem valamennyi állama részt vesz, így a többek között az afrikai Nyasaland, déli Rodésia, Új Zéland, az Arany Part és más államok. A kevésbé ismert és egzotikus államok részvétele abból a szempontból fontos, mert ott az energiák értékesítése terén igen fontos tapasztalatokat értek el. A jövő évi kongresszus gigantikus méreteire enged következtetni az a tény, hogy a németek már most hozzákezdtek a kongresszus rendezői munkálataihoz. A kérdésekhez háromszáz elsőrendű specialista fog hozzájárulni, akik közül egyébként minden egyes a maga szakmájában vágó tanulmányt dolgozott ki.

Gyógyszerárleszállítás. Az erdélyi és bánági gyógyszerészek szövetsége a legutóbb tartott központi végrehajtó bizottsági ülésén elhatározta egyes gyógy- és drogériaárak leszállítását. Az árleszállítás már érvénybe is lépett, de főként a nem kimondottan gyógyszerárakra vonatkozik, úgy, hogy ezeket a cikkeket már ugyanolyan áron lehet kapni a gyógyszerárakban is, mint a drogériákban.

Megostromoltak egy németországi bankot. Berlinből jelentik: A Karlsruhei Handels und Gewerbe Bankról az elmúlt hetekben az a hír terjedt el, hogy kötelezettségeinek nem tud eleget tenni. A betétesek erre megrohanták a bankot, amely az első néhány betét kifizetése után nem volt abban a helyzetben, hogy a többieket is kifizethesse. A városi tanács, akit úgy informáltak, hogy a banknak elég künlevősége van ahhoz, hogy minden betétet pontosan kifizessen, elhatározta, hogy a városi Takarékpénztárral intézti el a betétesek ügyét. A lakosság körében a tanácsnak ez a lépése nagy meglepetést keltett és a Handels und Gewerbe Bank valószínűleg ezen a réven talpra fog állani.

A fémáru-piacon még mindig tart az áresés. Budapestről jelentik: A fémáru-piacon az áresés egyre tart. Angliában a cink ára tonnánként 22 és egy nyolcad fontsterlinggel esett. Ezzel a cink olyan árfolyamra esett, amilyen 1923. év óta nem fordult elő. A réz ára szintén süllyedt. Olomban a helyzet elég stabil.

Erdélyrészi Csíllárraktár Részvény Társaság Cluj, Unió-utca 8.

Rádió nagyáruház

A legkényesebb igényeket kielégítő modern rádiókészülékek, hálózati készülékek, melyekhez sem anód, sem akkumulátor nem kell, már 7500 lejtől.

Alkatrészek, csövek, hangszórók nagy választékban. Látogassa meg vételkényszer nélkül bemutató-termünket.

ENGROS — ENDETALI

Képviseletek: SCHALECO, Berlin; KRAMOLIN, Berlin; HORNY, Wien; NEUFELD & KUHNKE, Kiel

Állandó raktár: Saba, Graetz, Telefunken, Triotron, Tungstam, Philips. — Csíllárok és villanyfelszerelési cikkek nagy raktára.

